

“reflection”, reveals the essence of the areas, under which the problem of reflection is considered, defines basic mental processes, which are the basis of the considered problem.

The paper contains description of the most meaningful features of each component in the structure of socio-cultural competence of future social workers.

Key words: *sociocultural competence, social worker, structure, motive, motivation, value, knowledge, communication, converse, reflection.*

УДК 378.147:51

Ірина Михайленко

Харківський національний
автомобільно-дорожній університет

ORCID ID 0000-0002-5961-3616

Володимир Нестеренко

Харківський національний
автомобільно-дорожній університет

ORCID ID 0000-0003-4658-1659

DOI 10.24139/2312-5993/2019.06/097-108

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ МОДЕЛІ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ В ТЕХНІЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті розглядається можливість упровадження моделі змішаного навчання при вивченні вищої математики в системі вищої освіти. Відповідно до поставленої мети на різних етапах дослідження було використано теоретичні й емпіричні методи дослідження. Визначено актуальність організації освітнього процесу з вивчення вищої математики за моделлю змішаного навчання на основі поєднання традиційних методик навчання з використанням ІКТ. У результаті дослідження було розроблено модель змішаного навчання вищої математики для студентів технічних закладів вищої освіти, яка складається з традиційного та інноваційного компонентів. Практичне значення дослідження полягає в упровадженні розробленої моделі змішаного навчання в освітній процес кафедри вищої математики Харківського національного автомобільно-дорожнього університету. На основі дослідження зроблено висновки, що запропонована концепція навчання вищої математики майбутніх фахівців за моделлю змішаного навчання дає можливість перебудувати процес навчання для студентів технічних закладів вищої освіти відповідно до потреб суспільства щодо компетентних, конкурентоспроможних на внутрішньому та світовому ринках праці інженерних кадрів. Подальші наукові розвідки спрямовані на вдосконалення дистанційного курсу з вищої математики, який є частиною розробленої моделі.

Ключові слова: *технічні заклади вищої освіти, освітній процес, вища математика, модель навчання, змішане навчання.*

Постановка проблеми. Однією з головних цілей сучасної вищої освіти є надання студентам знань і навичок, що дозволяють їм ефективно самостійно регулювати свій процес навчання, самовдосконалюватись. В сучасних умовах

інформатизації освіти застосування комп'ютерно-інформаційних технологій відкриває нові можливості для ефективної організації процесу навчання в закладах вищої освіти, підвищує рівень успішності студентів, формування їх комунікаційної, інформаційної, соціальної і творчої компетентності. Але існує проблема обґрунтування, створення та широке впровадження в практику інноваційних технологій навчання математичних дисциплін, використання яких надасть можливість активізувати навчально-пізнавальну й науково-дослідну діяльність студентів, підвищити рівень їхньої математичної та професійної підготовки, розкрити творчий потенціал і збільшити роль самостійної та індивідуальної роботи.

Одним із перспективних напрямів досліджень є впровадження в навчальний процес ІКТ, спрямованих на підтримку процесу навчання і професійну підготовку студентів. Оскільки ІКТ набувають у світі все більше прихильників не тільки серед студентів, але й серед викладачів, то у процесі навчання їх доцільно використовувати в поєднанні з традиційними, що передбачає організацію освітнього процесу за моделлю змішаного навчання (Blended Learning).

Аналіз актуальних досліджень. Особливості організації педагогічного процесу в закладах освіти досліджуються в працях В. Алфімова, В. Клочка, Р. Гуревича, С. Сисоєвої, Н. Тарасенкової, М. Сметанського, М. Кадемії, Т. Болотіної, Н. Двізової, Т. Дев'яткіної. Аналізу проблеми впровадження в практику інноваційних технологій навчання математичних дисциплін у закладах вищої освіти і деяким шляхам її вирішення присвячені роботи В. Корольського, Т. Крамаренко, С. Семерікова, К. Словак, Н. Рашевської, С. Шокалюк. Дослідження комплексу проблем, пов'язаних із комп'ютерною підтримкою навчання математики, започатковано в роботах М. Жалдака, О. Жильцова, С. Ракова, М. Рафальської, Н. Сергієнко, О. Співаковського, Ю. Триуса, А. Яковлева та ін.

Дослідження Ю. Рамського, М. Рафальської, Н. Рашевської, Є. Смирнової-Трибульської довели перспективність застосування моделі змішаного навчання інформатичних дисциплін, шляхом інтеграції аудиторної та позааудиторної роботи студентів. При цьому засобами підтримки навчання виступають такі ІКТ, як системи дистанційного та мобільного навчання, мережні системи комп'ютерної математики та системи організації спільної роботи.

Таким чином, проблема організації освітнього процесу з вивчення вищої математики за моделлю змішаного навчання на основі поєднання традиційних методик навчання з використанням ІКТ, яка дала б

можливість викладачам закладів вищої освіти технічного профілю здійснювати науково-обґрунтовану модернізацію навчання, недостатньо розроблена і є актуальною.

Мета статті – розглянути методичні аспекти впровадження моделі змішаного навчання при вивченні вищої математики в закладах вищої технічної освіти.

Методи дослідження. Для розв'язання означеної проблеми на різних етапах дослідження відповідно до поставленої мети використано такі методи дослідження: *теоретичні* (системний та порівняльний аналіз психолого-педагогічної, навчально-методичної літератури, моделювання педагогічних процесів); *емпіричні* (спостереження за процесом навчання студентів, аналіз їх навчальної діяльності, анкетування й бесіди з викладачами і студентами, систематизація та узагальнення передового досвіду викладачів).

Виклад основного матеріалу. Математика і вища математична освіта в сучасних умовах відіграють особливу роль у підготовці майбутніх фахівців у галузі математики, інформатики, комп'ютерних та інформаційних технологій, техніки, виробництва, економіки, управління як у плані формування певного рівня математичної культури, інтелектуального розвитку, так і в плані формування наукового світогляду, розуміння сутності практичної спрямованості математичних дисциплін, оволодіння методами математичного моделювання. При цьому рівень цієї підготовки повинен надати можливість студентам у майбутньому створювати і впроваджувати нові технології, теоретична база яких може бути ще не розробленою під час навчання. Вивчення курсу вищої математики надає студентам закладів вищої освіти технічного профілю можливість розвитку інженерного мислення, що забезпечує їх фахове зростання як майбутніх технічних фахівців. Разом із тим, у математичній освіті сьогодні накопичилося багато негативних тенденцій, серед яких можна назвати різке зниження рівня математичної культури сучасної молоді, їх пізнавальної активності й самостійності. Це негативно відбивається на якості знань і вмінь студентів закладів вищої освіти, їх інтелектуальному розвитку, рівні фахової підготовки.

Успішність навчального процесу значною мірою визначається педагогічно доцільним плануванням, завдання якого полягає в забезпеченні науково обґрунтованого підходу до педагогічного процесу, систематичної роботи з усіма студентами, індивідуального підходу до кожного з них.

Цілям нашого дослідження відповідає модель навчання, яка відображає загальний задум педагогічної системи, що моделюється, основні принципи її побудови й функціонування. Для проектування моделі навчання

вищої математики застосуємо системний підхід. У нашому дослідженні під системою навчання маємо на увазі складне динамічне утворення, елементи якого у своїх взаємозв'язках та взаємозумовленості забезпечують ефективну математичну підготовку майбутніх фахівців до вивчення спецдисциплін. Схематично систему навчання вищої математики зображено на рис. 1.

Означена система S складається з трьох компонентів, де P – цілі навчання, A – множина елементів, R – множина відношень системи S . Елементи множин A, R, P взаємодіють між собою, тому під системою навчання вищої математики будемо розуміти впорядковану множину елементів $S = \{A, R, P\}$, що конкретизуються наступним чином $A = \{P_i, T, S_b\}$, $R = M \cup S_{l \times} \cup F \cup \dots$, $P = \{P_z, P_k, \dots\}$.

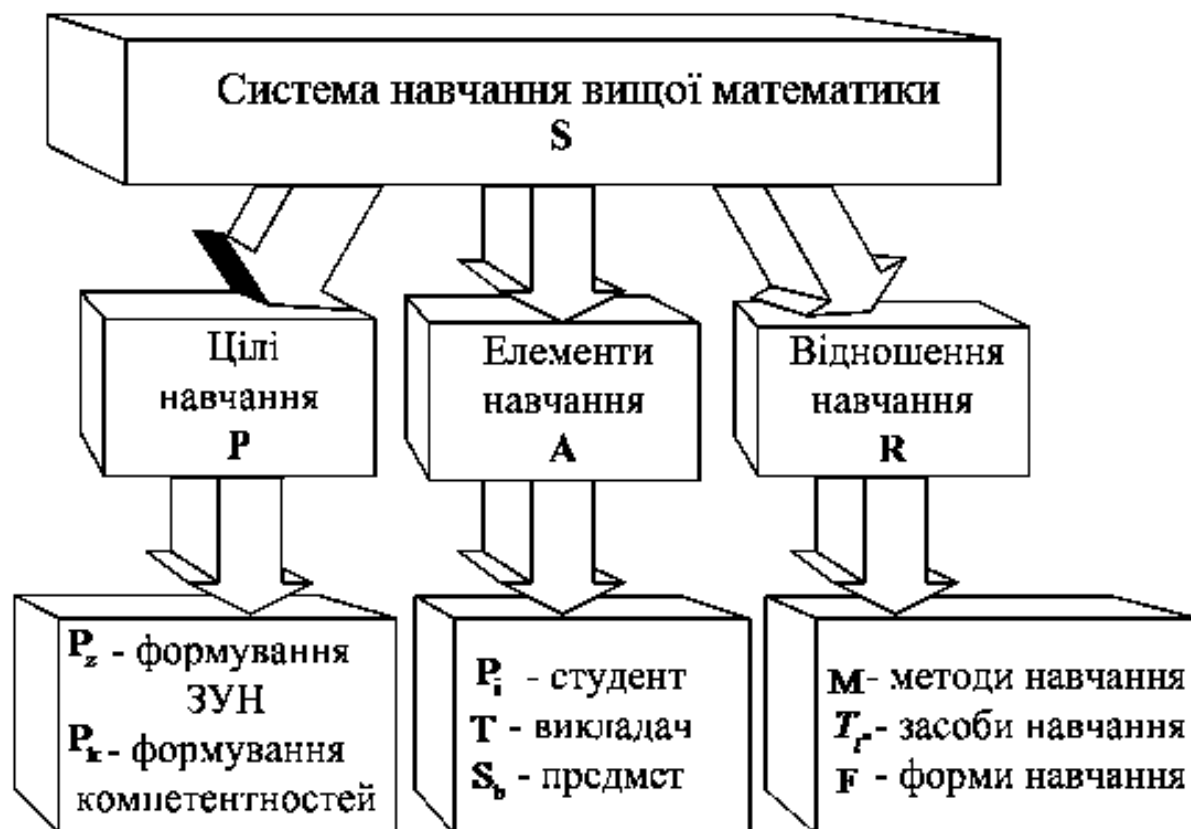

Рис. 1 Система навчання вищої математики

Цілі навчання вищої математики передбачають формування у студентів теоретичних предметних знань з вищої математики, відповідних умінь застосування набутих знань у навчальній діяльності та навичок самостійного опрацювання навчального матеріалу й застосування його на практиці. До цілей навчання також належить формування компетентностей (ключових, професійних, математичних) студентів, набуття яких свідчить про готовність майбутніх фахівців до повсякденного життя, до найважливіших видів виробничої діяльності, до оволодіння професійною освітою.

Елементи навчання вищої математики визначаються наявністю головних учасників навчального процесу, а саме: студента, викладача і предмета, тобто дисципліни «Вища математика».

Відношення навчання вищої математики складаються з методів, засобів і форм навчання.

Підвищення рівня математичної освіти фахівців вбачається в упровадженні нових інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у процес навчання математики. Використання ІКТ суттєво полегшує виконання завдань, створення демонстрацій і значно пришвидшує розв'язання дослідних і інженерних задач.

О. Співаковський (Співаковський, 2003) стверджує, що використання сучасних інформаційних технологій в освіті сприяє: розкриттю, збереженню й розвитку індивідуальних здібностей тих, хто навчається, притаманного кожній людині унікального поєднання особистісних якостей; формуванню пізнавальних інтересів, прагнення до самовдосконалення та самореалізації школярів; забезпеченню комплексності вивчення явищ дійсності, нерозривності взаємозв'язку між природознавством, технікою, гуманітарними науками й мистецтвом; постійному динамічному оновленню змісту, засобів, форм і методів процесів навчання та виховання.

На думку А. Яковлева (Яковлев, 2001, с. 26), «Запровадження ІКТ в освіту істотним чином прискорює передачу знань та накопиченого досвіду не тільки від покоління до покоління, а й від однієї людини до іншої. Сучасні ІКТ підвищують якість навчання та освіти, дозволяють людині успішніше та швидше адаптуватися до навколишнього середовища й соціальних змін. Це надає можливість кожній людині отримувати необхідні знання, як сьогодні, так і в майбутньому постіндустріальному суспільстві».

Використання в освітньому процесі вищої школи новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, мобільних сервісів та всесвітньої мережі Інтернет стало необхідною умовою підготовки компетентного фахівця в умовах інформатизації суспільства. Тому стрімкими темпами розвиваються такі нові форми навчання, як дистанційне, електронне, мобільне, комбіноване, змішане та інші види навчання (Доброштан).

Упровадження в освітній процес навчання вищої математики моделі змішаного навчання приведе до якісних змін у системі вищої освіти. Різноманіття ресурсів електронної складової змішаного навчання відкриває нові можливості презентації навчального матеріалу в доступній та цікавій формі. Як зазначає (Attewell, 2005), застосування ІКТ у моделі змішаного

навчання надає студентам можливість поліпшувати свої професійні навички, підвищувати самооцінку і швидше пристосовуватись у житті.

Дослідження проблеми дозволило констатувати, що систематичне використання ІКТ активізує навчально-пізнавальну діяльність студентів. З цією метою для організації навчального процесу розроблено модель навчання вищої математики на засадах змішаного навчання.

Модель змішаного навчання вищої математики (рис. 2) заснована на поєднанні традиційних методик навчання з інноваційними в їх органічній інтеграції з метою підвищення результатів навчальної діяльності студентів при вивченні вищої математики.

Означена модель містить основні компоненти: *традиційний* і *інноваційний*. Головні цілі і завдання кожного з названих компонентів трансформуються у єдину ціль і єдині задачі змішаного навчання.

Змістовий аспект моделі містить курс лекцій, який представлений слайд-лекціями, семантичним і опорним конспектами; прикладні задачі для реалізації міжпредметних зв'язків; професійно-спрямовані завдання, що сприяють розвиткові студента як фахівця; комплекс завдань для СРС.

Організаційно-технологічний аспект моделі містить дистанційний курс, презентації, слайд-лекції, тести, форуми і чати.

Індивідуальний контроль за навчанням здійснюється і викладачем, який спостерігає за навчальним процесом, часом виконання завдань, ритмом роботи кожного студента, і студентами, які контролюють один одного і свою успішність. Така форма контролю дозволяє вчасно виявити недоліки й надати своєчасну допомогу студенту.

Очікуваний результат навчання полягає в сформованості конкурентоспроможного фахівця, спрямованого на самоосвіту, саморозвиток і самоконтроль.

Слід підкреслити, що розроблена модель навчання характеризується такими рисами:

- самоорганізація у процесі навчання;
- упровадження й використання стратегій та методів навчання;
- зміна традиційної ролі викладача;
- можливості самооцінювання;
- зв'язок із попереднім досвідом;
- орієнтація на власний стиль навчання.

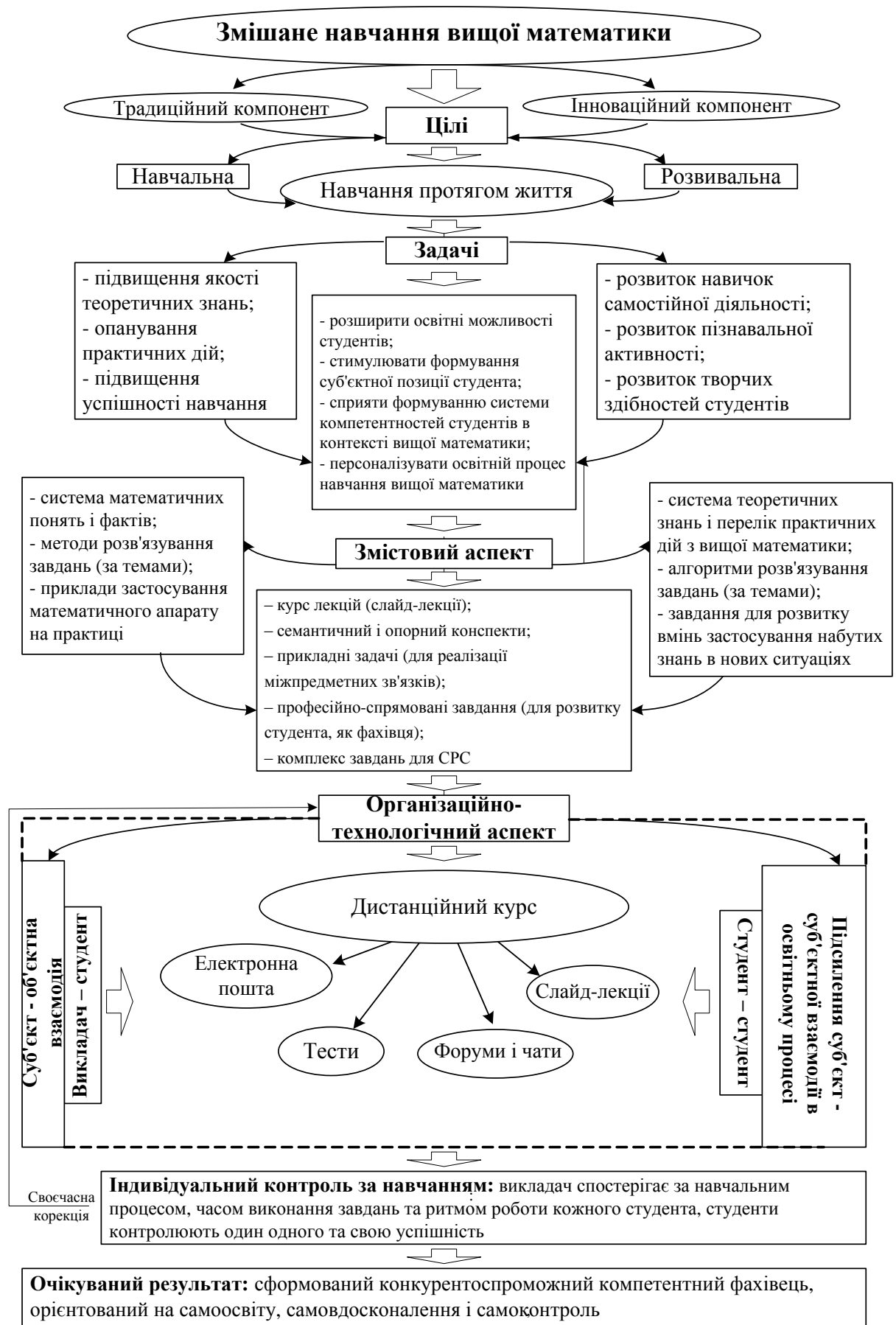

Рис. 2. Модель змішаного навчання вищої математики

Побудована модель змішаного навчання вищої математики майбутніх фахівців технічного профілю дає можливість студентам і викладачам самостійно планувати навчання, працювати з різноманітними джерелами інформації у зручний для кожного час, активно взаємодіяти з викладачем та одногрупниками, можливість самореалізації, самовдосконалення й самоконтролю. Така модель цілком вписується в концепцію модернізації сучасної освіти, яка спрямована на впровадження нових освітніх технологій.

Метою викладачів є необхідність дати студентам таку освіту, упроваджуючи нові педагогічні технології в навчальний процес, щоб відтворити й передати їм досвід минулої та сучасної культури, підготувати молодь до майбутньої професійної діяльності, забезпечити набуття студентами фундаментальних технічних знань, розвиток інтелектуального і творчого потенціалу, винахідливості, ініціативи, почуття нового, здатності адаптуватися до умов, що швидко змінюються, підготувати студентську молодь до професійної і самостійної науково-дослідної діяльності. Тому організація вивчення вищої математики студентами технічних спеціальностей за моделлю змішаного навчання має відбуватися з урахуванням таких методичних вимог:

- спрямованість на студента, його різнобічне й різнорівневе формування як цілісної особистості, індивідуальності, що здатна самореалізуватися;
- упровадження компетентнісного і диференційованого підходів до навчання;
- реалізація прикладної спрямованості змісту та міжпредметних зв'язків вищої математики з дисциплінами професійної і практичної підготовки студентів;
- відповідність усталеним дидактичним принципам навчання в закладах вищої освіти технічного профілю: принципам науковості, систематичності й послідовності, свідомості навчання, активності й самостійності, наочності, ґрунтовності, зв'язку навчання з практичною діяльністю, єдності освітніх, розвивальних і виховних функцій навчання;
- упровадження й систематичне використання ІКТ в органічному поєднанні з традиційними технологіями.

Визначені методичні вимоги до організації змішаного навчання вищої математики сприяють формуванню системи компетентностей та розвитку інженерного мислення студентів. Варто підкреслити, що дотримання їх у сукупності є необхідною умовою успішного впровадження змішаного навчання при вивченні вищої математики.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. У результаті дослідження ми дійшли висновку, що впровадження моделі змішаного навчання на заняттях з вищої математики сприяє підвищенню вмотивованості та самостійності студентів, дозволяє проявити свою індивідуальність та вміння брати на себе відповідальність за своє навчання. Тому вважаємо, що організація освітнього процесу за моделлю змішаного навчання є одним із найефективніших способів підвищення пізнавальної активності студентів, формування та розвитку їхнього інженерного мислення.

Запропонована концепція навчання вищої математики майбутніх фахівців за моделлю змішаного навчання дає можливість перебудувати процес навчання для студентів технічних закладів вищої освіти відповідно до потреб суспільства, щодо компетентних, конкурентоспроможних на внутрішньому та світовому ринках праці інженерних кадрів. Розроблена модель дозволяє забезпечити випереджальний спосіб організації навчання, використання контенту курсу для самостійної роботи й підготовки до практичних занять, здійснення інтерактивного контролю і самоконтролю. Така модель дає можливість спрямовувати складові навчання на потреби особистості кожного студента, виявити глибинні механізми та закономірності їх протікання.

Проведене дослідження не вичерпує всіх проблем покращення математичної підготовки студентів закладів вищої освіти технічного профілю. У подальшому плануємо поглиблення методичних досліджень технології змішаного навчання для підвищення мотивації до навчання студентів, системи зміни освітніх програм, побудови навчальних планів відповідно до цієї методики та вдосконалення дистанційного курсу з вищої математики, який є частиною розробленої моделі навчання.

ЛІТЕРАТУРА

- Габенко, І. М. (2015). Змішане навчання як необхідна умова удосконалення парадигми системи вищої освіти. *Матеріали міжнародної конференції студентів і молодих учених*. Харків, 20-29 (Gabenko, I. M. (2015). Blended learning as a prerequisite for improving the paradigm of higher education. *Materials of the International Conference of Students and Young Scientist*. Kharkiv, 20-29).
- Денєжников, С. (2015). Медійна компетентність як складова професійної підготовки фахівців в умовах інноваційної освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 1 (45), 238-245 (Dieniezhnikov, S. (2015). Media competence as a component of professional training of the specialists in the context of innovative education. *Pedagogical science: theory, history, innovative technologies*, 1 (45), 238-245).
- Доброштан, О. О. *Теоретичні та практичні аспекти упровадження комбінованого навчання вищої математики у вищих морських навчальних закладах*. Режим

доступу: ite.kspu.edu/isseu-12/p-152-158/full. (Dobroshtan, O. O. *Theoretical and practical aspects of introduction of blended learning of advanced mathematics in higher maritime education institutions*. Retrieved from: ite.kspu.edu/isseu-12/p-152-158/full).

Кислова, М., Словак, К. (2016). Методика використання мобільного навчального середовища у навчанні вищої математики майбутніх інженерів-електромеханіків. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 1 (51), 77-94. Режим доступу: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1360>. (Kyslova, M., Slovak, K. (2016). Methodology of using mobile learning environment in the study of higher mathematics of future engineers-electromechanics. *Information Technologies and Learning Tools*, 1 (51), 77-94. Retrieved from: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1360>).

Освітній портал. Дистанційне навчання – від теорії до практики, актуальний мережевий семінар. Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/distance/articles/15>. (*Educational portal. Distance learning - from theory to practice, actual network seminar*. Retrieved from: <http://www.osvita.org.ua/distance/articles/15>).

Поплавська, О. А. (2013). Дистанційна технологія підготовки фахівців як новітня форма організації процесу навчання. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*, 1, 189-193. (Poplavska, O. A. (2013). Distance technology of training specialists as the newest form of organization of the learning process. *Collection of scientific works of the Khmelnytsky Institute of Social Technologies of the University of Ukraine*, 1, 189-193).

Співаковський, О. В. (2003). *Теорія і практика використання інформаційних технологій у процесі підготовки студентів математичних спеціальностей*. Херсон: Айлант (Spivakovskiy, O. V. (2003). *Theory and practice of technology and information technology in the training of students of mathematical specialties*. Kherson: Ailant).

Шуневич, Б. І. (2015) Тенденція розвитку складових частин організації дистанційного навчання. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*, 653, 231-239 (Shunevych, B. I. (2015). Trend of development of components of organization of distance learning. *Bulletin of National University of Lviv Polytechnic*, 653, 231-239).

Яковлев, А. И. (2001). Информационно-коммуникационные технологии в образовании. *Информационное общество*, 2, 32-37. (Yakovlev, A. I. (2001). Information and communication technologies in education. *Information Society*, 2, 32-37).

Attewell, J. (2005). *Mobile technologies and learning: A Technology Update and m-Learning Project Summary*. London: Learning and Skills Development Agency.

РЕЗЮМЕ

Михайленко Ирина, Нестеренко Владимир. Методические аспекты внедрения модели смешанного обучения при изучении высшей математики в технических учреждениях высшего образования.

В статье рассматривается возможность внедрения модели смешанного обучения при изучении высшей математики в системе высшего образования. Согласно поставленной цели на разных этапах исследования были использованы теоретические и эмпирические методы исследования. Определена актуальность организации образовательного процесса изучения высшей математики по модели смешанного обучения на основе сочетания традиционных методик обучения с

использованием ИКТ. В результате исследования была разработана модель смешанного обучения высшей математике для студентов технических высших учебных заведений, которая состоит из традиционного и инновационного компонентов. Практическое значение исследования заключается во внедрении разработанной модели смешанного обучения в образовательный процесс кафедры высшей математики Харьковского национального автомобильно-дорожного университета. На основе исследования сделаны выводы, что предложенная концепция обучения высшей математике будущих специалистов по модели смешанного обучения дает возможность перестроить процесс обучения для студентов технических высших учебных заведений в соответствии с потребностями общества в компетентных, конкурентоспособных, на внутреннем и мировом рынках труда, инженерных кадрах. Дальнейшие научные исследования направлены на совершенствование дистанционного курса по высшей математике, который является частью разработанной модели.

Ключевые слова: *технические учреждения высшего образования, учебный процесс, высшая математика, модель обучения, смешанное обучение.*

SUMMARY

Mykhailenko Iryna, Nesterenko Volodimir. Methodological aspects of implementation of the model of blended learning in the study of higher mathematics in technical institutions of higher education.

The purpose of this article is consideration of possibilities of introduction of a model of blended learning at the study of higher mathematics in the system of higher technical education. According to the outlined aim at different stages of the study the theoretical and empiric methods of research were used. Systems and comparative analysis of psychological-pedagogical and scientific-methodological literature was conducted, scientific works in that the features of organization of pedagogical process are investigated in establishments of higher education and the problems of introduction are analyzed in practice of innovative technologies of studies of mathematical disciplines are considered. Monitoring of the process of studies of students and analysis of educational activity gave an opportunity to draw conclusion, that there was a decline of level of mathematical culture of modern youth, cognitive activity and in the process of studying higher mathematics a questionnaire was used and conversations were conducted with teachers and students of technical establishments of higher education, front-rank experience of teachers was systematized and generalized from introduction of innovative technologies in the educational process. Actuality of organization of educational process is certain in the study of higher mathematics according to the model of blended learning on the basis of combination of traditional methodologies of studies with the use of ICT. That will give an opportunity to the teachers of establishments of higher education of technical profile to carry out scientifically reasonable modernization of studies. As a result of research the model of blended learning of higher mathematics was worked out for the students of technical establishments of higher education that consists of traditional and innovative components. The worked out model contains semantic and organizational-technological aspects and block of individual control after studies. The practical value of the study is implementation of the developed model of blended learning in the educational process of the Department of Higher Mathematics of Kharkiv National Automobile and Highway University. On the basis of research the authors have drawn a conclusion, that the offered conception of studies of higher mathematics of future specialists according to the model of blended learning gives an opportunity to reconstruct the process of studies for the students of technical establishments of higher

education in correspondence with the necessities of society, in relation to competence, competitiveness at the internal and world labour-markets of engineers.

Key words: *technical establishments of higher education, educational process, higher mathematics, model of education, blended learning.*

УДК 378.041-371.214.46:811.161.1

Ирина Пахненко

Сумской государственной педагогический
университет имени А. С. Макаренко
ORCID ID 0000-0002-5880-703X

Светлана Телетова

Сумской государственной педагогический
университет имени А. С. Макаренко
ORCID ID 0000-0001-7928-6811
DOI 10.24139/2312-5993/2019.06/108-119

ФОРМИРОВАНИЕ КУЛЬТУРОВЕДЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ-РУСИСТОВ СРЕДСТВАМИ СПЕЦИАЛЬНЫХ ЛИНГВИСТИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН

В статье описан методический потенциал специальных лингвистических курсов, отражающих системно-структурную парадигму в языкознании, который может быть использован для формирования культуроведческой компетенции иностранных студентов-русистов бакалаврского уровня. Проанализированы пути реализации указанного направления обучения при освоении дисциплин, освещающих теорию, строй, историю, употребление языка. Отмечены некоторые особенности формирования обозначенного вида компетенции студентов-инофононов, изучающих русский язык в вузах Украины. Сделан вывод о разном характере отражения культуроведческого потенциала в содержании лингвистических дисциплин.

Ключевые слова: *культуроведческая компетенция, иностранные студенты-русисты, бакалаврский уровень образования, дисциплины, отражающие системно-структурную парадигму в языкознании.*

Постановка проблемы. В процессе профессиональной подготовки иностранных студентов-русистов формируется комплекс компетенций – языковедческая (лингвистическая), языковая, коммуникативная (речевая), культуроведческая. При этом доминирование того или иного вида компетенции зависит от этапа обучения. На начальном этапе, решающем задачи развития, корректировки и совершенствования умений всех видов речевой деятельности, преобладает коммуникативная компетенция. На последующих этапах, при осуществлении базовой профильной подготовки будущих учителей-русистов, когда изучаются в основном дисциплины,